

Onderwerp TTIP-vrije gemeente

Steller L. Stol

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 76 64 Bijlage(n) 2

Ons kenmerk 5243573

Datum **17 SEP 2015** Uw brief van

Uw kenmerk

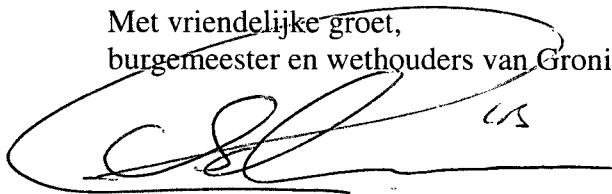
Geachte heer, mevrouw,

Op 24 juli 2015 heeft de gemeente Groningen een brief ontvangen van FNV Groningen met de vraag om de gemeente Groningen uit te roepen tot Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) vrije gemeente.

Op basis van de beschikbare informatie vinden wij het te vroeg en nog niet nodig om een standpunt tegen het Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) in te nemen. De specifieke effecten van TTIP voor gemeenten zijn nog onvoldoende duidelijk. Lokale overheden zijn geen partij in de lopende onderhandelingen. Eveneens zijn de volledige teksten van het handelsverdrag nog niet gepubliceerd.

In bijlagen vindt u de brief van het college van burgemeester en wethouders van Groningen aan FNV Groningen en een memo met informatie van de rijksoverheid over het doel en de achtergronden van het handelsverdrag.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink

*Bijlage: memo TTIP-vrije gemeente***Inleiding**

Aanleiding voor deze memo is een brief van FNV Groningen, ontvangen op 24 juli 2015, gericht aan de gemeenteraad en het college van de gemeente Groningen. In deze brief spreekt de FNV haar zorgen uit over de gevolgen van het handelsverdrag tussen de EU en de VS: het TTIP (Transatlantic Trade and Investment Partnership) dat momenteel wordt onderhandeld.

De zorg van FNV is met name dat er in Europa banen verdwijnen door TTIP. Ook maakt FNV zich zorgen over het mogelijk gebrek aan garanties voor werknemersrechten, de voorstellen met betrekking tot een apart arbitrage mechanisme voor buitenlandse investeerders (ISDS), de gevolgen voor publieke diensten en het gebrek aan transparantie en democratische controle op het proces van onderhandelingen.

De vraag van FNV aan de gemeente Groningen is om aan te sluiten bij de protesten tegen TTIP door Groningen uit te roepen tot TTIP-vrije gemeente.

Over TTIP

TTIP is het ontwerp voor een trans-Atlantisch handels- en investeringsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten. Deze twee partijen onderhandelen sinds 2013 over dit Verdrag dat handel tussen Amerika en de Europese Unie eenvoudiger en goedkoper moet maken. De Europese Unie en de Verenigde Staten willen met TTIP onder meer het volgende bereiken:

- verbeteren van toegang tot elkaars markten: importtarieven afbouwen of afschaffen;
- onnodige belemmeringen wegnemen: zoals verschillen in regels en standaarden voor producten.

Het uiteindelijke verdrag zal gaan over markttoegang, wederzijdse erkenning van bepaalde regelgeving en nieuwe regels. Het idee is dat er een grote open markt gecreëerd wordt waar beide economieën van kunnen profiteren.

Zorgen FNV

Ten aanzien van de zorgen van FNV Groningen over TTIP is er op de site van de rijksoverheid veel informatie te vinden met achtergronden. Hierin wordt ook aangegeven hoe de Europese Commissie omgaat met deze zorgen. Bijvoorbeeld: de belangrijkste zorgen van FNV hebben o.a. betrekking op de investeringsbescherming; het zogenaamde Investor-State Dispute Settlement (ISDS). De zorg van FNV is dat overheidsbesluiten zullen worden aangevochten als een buitenlandse investeerder zich benadeeld voelt en dat daarmee de invloed van deze investeerders op onze wet- en regelgeving kan toenemen.

In de informatie over TTIP is te vinden dat ISDS is een mechanisme dat al wordt gebruikt in bestaande investeringsverdragen. Ten eerste gaat het hier om basisregels voor de behandeling van investeerders, die een minimumbescherming bieden. Daarbij gaat het om principes als niet-discriminatoire behandeling en het toekennen van een redelijke schadevergoeding in het geval van onteigening. Deze regels zijn al verankerd in de Nederlandse wet. Niet in ieder land geldt zo'n rechtsbescherming, waardoor deze minimumregels in internationale verdragen moeten worden afgesproken. Ten tweede is

ISDS een arbitrage mechanisme waarmee investeerders beschermd worden tegen ongerechtvaardigd overheidshandelen door de Staat. Nederlandse gemeenten en provincies kunnen niet individueel aangeklaagd worden. Het is de EU of de Nederlandse Staat die door de investeerder aansprakelijk kan worden gesteld en als verdedigende partij optreedt.

Overigens erkent Nederland in de EU dat er zorgen bestaan over het huidige systeem van investeringsbescherming en wil daarom het traditionele regime van investeringsbescherming moderniseren, te beginnen in TTIP. Deze nieuwe voorstellen zijn door de Europese Commissie omarmd en richten zich onder meer op transparantie, onafhankelijkheid van arbiters, een beroepsmechanisme en garanties voor beleidsruimte. Het Europees Parlement heeft op 8 juli jl. in een resolutie steun uitgesproken voor een ambitieus handelsakkoord waar verschillende randvoorwaarden van belang zijn en waarbij alleen een nieuwe vorm van investeringsbescherming acceptabel wordt geacht.

Gevolgen voor gemeenten

Wat de gevolgen van TTIP zullen zijn voor gemeenten is nog onduidelijk. Lokale overheden zijn geen partij in de onderhandelingen. Buitenlandse handel is een exclusieve bevoegdheid van de EU. De Europese Commissie onderhandelt op basis van een onderhandelingsmandaat van de EU-lidstaten met de Verenigde Staten. Het Europees Parlement en de Raad moeten het verdrag uiteindelijk goedkeuren. Nederland wil het verdrag ook graag aan het nationale parlement voorleggen.

Standpunt VNG

De VNG sluit zich aan bij het standpunt dat door de Council of European Municipalities and Regions (CEMR) geformuleerd is in een position paper. Kern van dit standpunt is dat een handelsakkoord met de VS voordelen kan opleveren, mits aan belangrijke randvoorwaarden wordt voldaan. Zo moet de lokale autonomie in het handelsverdrag gewaarborgd blijven, zodat lokale en regionale overheden kunnen blijven handelen in het publieke belang en op basis van de hun toebedeelde verantwoordelijkheden. In het verdrag moet een horizontale uitzondering worden opgenomen voor publieke diensten. De VNG steunt dit standpunt.

Overige opmerkingen

- Het uitroepen van de gemeente Groningen tot TTIP-vrije gemeente heeft weinig status en is meer bedoeld om een geluid van protest tegen TTIP te laten horen.
- De gemeente Amsterdam heeft zich als één van de eerste Nederlandse gemeente uitgesproken tegen TTIP. Inmiddels zijn er ook gemeenten in Nederland die zich niet uitspreken tegen TTIP, zoals de gemeente Sluis.
- We kunnen nog weinig zeggen over de effecten van TTIP, omdat de teksten van het handelsverdrag tijdens de onderhandelingen nog niet zijn gepubliceerd.
- Het kabinet en de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking zijn voorstander van TTIP.
- De onderhandelingen over TTIP vinden plaats op het mondiale schaalniveau. Het gemeentelijke schaalniveau heeft geen invloed op de onderhandelingen over handelsverdragen tussen werelddelen.

Brief van FNV over TTIP

FNV Groningen

Lokaal FNV netwerk

=====

GEMEENTE GRONINGEN	
Page no. 5165627	Rekening RO
INVOER 28 JULI 2015	EZ
LIJSTNUM.	
ARCHIEF	

Lokaal netwerk FNV Groningen
 L. Springerlaan 23, 9727 KB Groningen
 Groningen@fnvlokaal.nl

Aan: Gemeenteraad
 College van Burgemeester & Wethouders

Datum: 24 juli 2015
 Betreft: TTIP / TTIP-vrije gemeente

Geachte dames en heren,

Sinds geruime tijd zijn er geheime onderhandelingen aan de gang tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten over wat het grootste handelsverdrag uit de geschiedenis wordt genoemd: het TTIP (Transatlantic Trade and Investment Partnership).

De FNV maakt zich grote zorgen over de gevolgen voor Nederlandse werknemers van de handels- en investeringsverdragen die de EU wil afsluiten. Door deze verdragen zouden de economische groei en de werkgelegenheid in Europa, Canada en de VS toenemen. De FNV betwijfelt dat en vreest zelfs dat er in Europa banen door zouden kunnen verdwijnen. Verder ziet de FNV grote bezwaren in het gebrek aan garanties voor werknemersrechten, de voorstellen met betrekking tot een apart arbitrage mechanisme voor buitenlandse investeerders (ISDS), de gevolgen voor publieke diensten en het gebrek aan transparantie en democratische controle op het proces van onderhandelingen.

De Europese commissie onderhandelt over TTIP namens de EU-landen in achterkamertjes, dit wil zeggen dat de onderhandelingen in het geheim plaats ghebben; de onderhandelingen zijn niet openbaar voor het publiek, NGO's en zelfs niet voor de nationale parlementen en de meeste leden van het Europees Parlement. Invloedrijke bedrijfslobby's zoals de Transatlantic Business Council worden juist wel nauw betrokken bij de onderhandelingen. Het

onderhandelingsproces is niet transparant en het verdrag kan grote gevolgen hebben. Het Europees parlement kan alleen na de uitkomst ja of neen zeggen tegen het verdrag.

De signalen die ons bereiken over de negatieve gevolgen van dit handelsverdrag voor de burgers zijn op zijn zachts gezegd zeer verontrustend. TTIP vormt een bedreiging voor:

- 1. de rechten van werknemers
- 2. de democratie
- 3. De voedselveiligheid
- 4. Het milieu en het klimaat
- 5. Vrede en veiligheid
- 6. de controle op de financiële sector
- 7. de publieke sector
- 8. Het welzijn van mensen
- 9. Persoonlijke privacy

Genoemde bedreigingen tasten wereldwijd de rechten van de mensen aan, zoals die zijn vastgelegd in de Verklaring van de Rechten van de Mens van de VN. Ook de door de VN geformuleerde millenniumdoelen komen door TTIP verder onder druk te staan. Het is dan ook niet vreemd dat steeds meer organisaties protesten laten horen tegen TTIP.

Als Lokaal netwerk FNV Groningen nodigen wij U uit om aan te sluiten bij deze protesten door Groningen uit te roepen tot TTIP-vrije gemeente. Daar zijn zwaarwegende redenen toe, omdat TTIP ook de vrijheid van beleid aantast die de gemeenten hebben. Zich uitroepen tot "TTIP-vrije gemeente" geeft in elk geval de staat van bezorgdheid weer: voor de burgers maar zeker ook voor het klein- en middenbedrijf. Daarnaast kan de gemeente in eigen beleid tonen wel te staan voor de bescherming van bovenstaande punten.

Graag willen wij met U in gesprek over dit verzoek om U als gemeente uit te roepen tot "TTIP-vrije gemeente". In bijlage treft U een uitgebreide toelichting aan bij de hierboven geschetste problematiek (9 punten). Uw reactie hopen wij zo spoedig als mogelijk tegemoet te kunnen zien en vanzelfsprekend zijn wij steeds bereid tot het geven van nadere relevante informatie.

Namens Lokaal netwerk FNV Groningen,

Met vriendelijke groeten,

Beate de Ruiter
voorzitter

E-mail: groningen@fnvlokaal.nl

Bijlage: 3 bladzijden.

Bijlage: TTIP-vrije gemeente
(brief d.d. 24 juli 2015)

Wat is het doel van TTIP?

TTIP en andere vrijhandelsverdragen zijn geen 'gewone' handelsverdragen, over het opheffen van douane tarieven. Wat ze beogen is het organiseren van een soort 'interne (westerse) vrije markt' zoals ook de EU er een is, waarin juist het opheffen van non-tarifaire regels voorop staat. Dan kan het gaan om veiligheids-, milieu-, product- of arbeidsnormen, waar men bij voorkeur geharmoniseerde regels voor wil hebben om kosten en vertragingen voor ondernemingen te verminderen. En dat laat ook meteen zien waar de grote risico's zitten. Want bijvoorbeeld de EU en de VS hebben heel verschillende niveaus van regelgeving, en het gevaar is groot dat het laagste niveau leidend wordt. Deze verdragen kunnen Nederlandse werknemers en de Nederlandse economie dan ook direct raken. De lobby voor deze verdragen wordt tot nu toe erg door het bedrijfsleven, multinationals in het bijzonder, gedreven en hun belangen staan in de voorstellen te veel voorop.

De voorstanders van TTIP zeggen economische groei en banen te verwachten. Zoveel zelfs dat TTIP ons kan helpen uit de crisis te komen. De Europese Commissie voorspelt een miljoen extra banen in Europa en door prijsdalingen een koopkrachtgroei tot € 600 per jaar voor een gezin van 4 personen. De FNV vindt deze cijfers niet geloofwaardig. Bij deze voorspellingen is uitgegaan van de meest positieve en onwaarschijnlijke scenario's. De banen en groei zouden ook pas op langere termijn en over een langere periode gerealiseerd worden. De FNV ziet haar zorgen over de gevolgen voor de werkgelegenheid bevestigd in een recent uitgekomen zeer kritisch rapport van Jeronimo Capaldo van het Amerikaanse Tufts instituut, tevens als econometrist werkzaam voor de ILO (<http://ase.tufts.edu/gdae/Pubs/wp/14-03CapaldoTTIP.pdf>).

1. TTIP vormt een bedreiging voor de rechten van de werknemers.

Het eerste negatieve effect zal de schaalvergroting zijn en de daarmee samenhangende verdere machtsconcentratie van de grootste multinationals. De schaalvergroting zal een heroriëntatie in de toekomst met zich brengen met betrekking tot de sociale bescherming van werknemers. TTIP vormt een regelrechte bedreiging voor rechten van werknemers in de EU; rechten zullen verlaagd worden tot de normen in de VS. TTIP zal dus onherroepelijk gevolgen hebben voor arbeidsomstandigheden en – rechten. Te verwachten gevolgen van TTIP zijn o.a. het verlies van banen. Andere gevolgen: onzeker werk, onveilig werk (omgang met gevaarlijke stoffen) meer werkloosheid en pulpbanen. Vakbondsrechten (zoals verbod op kinderarbeid) zijn in de VS slecht geregeld, waardoor Amerikaanse bedrijven lagere arbeidskosten hebben met als gevolg oneerlijke concurrentie. Ook noodzakelijke verbeteringen in Europa op vlak van goede arbeidsvoorwaarden zullen worden tegengehouden.

2. TTIP vormt een bedreiging voor de democratie.

Een wezenlijk belangrijk onderdeel van TTIP is de voorgenomen geschillenregeling ISDS (*Investor to State Dispute Settlement*), waardoor de autonomie of de macht van de lidstaten en/of overkoepelende bestuursorganen (verder) uitgehold zullen worden. Dit door het installeren van een autonome rechtbank: een arbitragehof, dat boven de nationale en internationale rechtbanken en gerechtshoven staat. Een buitenlands bedrijf dat zich benadeeld voelt door een voor haar nadelige sociale wet of milieuwetgeving van een nationale overheid of overheidsinstelling kan hiertegen klacht neerleggen bij dit arbitragehof. Met het risico dat de overheid opdraait voor een schadeclaim.

Uiteindelijk is het de belastingbetaler die de rekening betaalt. Binnelandse bedrijven hebben overigens deze mogelijkheid niet wat oneerlijke concurrentie in de hand werkt. Buitenlandse bedrijven kunnen dus straks bij een aparte rechter (ISDS) klagen en boetes eisen over sociale- of milieuregels die wij belangrijk vinden als die hun winst negatief beïnvloeden. Gevolg zal zijn kans op grote boetes voor overheden, nog verder richting de bodem! De overheid wordt de instrumenten ontnomen om in te grijpen; de democratie wordt uitgehoid, de multinationals zullen de dienst uitmaken. Dat dit dan ten koste gaat van de eigen bevolking hoeft geen nader betoog. De democratie en vrijhandel zijn onverenigbaar. De markt moet aan regels gebonden zijn om sociaal te zijn. TTIP is een directe aanval op onze democratie en zal onherroepelijk leiden tot een machtsverschuiving van politiek naar bedrijfsleven.

3. TTIP vormt een bedreiging voor de voedselveiligheid.

Doordat alle wetten inzake de veiligheid van voedsel op elkaar zullen worden afgestemd, kunnen de normen van de EU verlaagd worden, tot die van de VS. Hierdoor kunnen EU-beperkingen op genetisch gemodificeerde organismen (GGO's), chemische bestrijdingsmiddelen en hormoon behandeld (rund)vlees worden verwerkt en wordt een nieuwe opening gecreëerd voor de chloorkip in de EU.

Van specifieke belang voor Groningen als agrarisch gebied is dat duurzame landbouw bedreigd wordt door TTIP. Europese veehouders en akkerbouwers zullen last krijgen van een ongelijk speelveld en oneerlijke concurrentie. Amerikaanse landbouwproducten mogen, zoals eerder al aangestipt, dan op de Europese markt komen met veel lagere standaarden. Dit wil zeggen de afbraak van de Europese hogere standaarden. Genetisch gemanipuleerde gewassen zullen de Europese markt binnen komen en de verplichte etikettering voor voedsel zal worden versoepeld.

Het vrijhandelsverdrag zal zeker de handel in goedkoop en energierijkvoedsel doen toenemen. De gevolgen voor de gezondheid van mensen zijn helder: overgewicht. Obesitas, hart- en vaatziekten. Het zal leiden tot extra en onnodige verhoging van de zorgkosten. TTIP omvat ook bepalingen die het voor nationale overheden moeilijk maken om gezondheidsbeschermende maatregelen te nemen.

4. TTIP vormt een bedreiging voor milieu en klimaat.

De EU-milieumaatregelen kunnen in overeenstemming worden gebracht en dus verlaagd worden tot de regulering in de VS. Hierdoor zal onder meer het milieuschadelijke fracken (winnen van schalieolie en/of schaliegas) mogelijk worden in de EU.

Met nog meer rechten voor investeerders kan TTIP bedrijven toelaten om overheden aan te klagen, wanneer die er voor zouden kiezen om maatregelen te nemen die fossiele brandstoffen in de grond houden.

5. TTIP vormt een bedreiging voor vrede en veiligheid.

TTIP kan het economische verlengstuk van de NAVO-landen worden. Het verdrag is bedoeld om de economische positie van de NAVO-landen in de wereld ten opzichte van Rusland en China te versterken. Veel oorlogen vinden hun oorzaak in economische belangen. De wens om Rusland en China economisch te benadelen zal reacties oproepen, waardoor de vrede nog verder bedreigd wordt.

In een handelsomgeving met minder regels zullen bedrijven ook uit concurrentieoverwegingen minder rekening moeten houden met mensenrechten inzake wapenhandel en handel in grondstoffen waarmee chemische of kernwapens geproduceerd worden.

6. TTIP vormt een bedreiging voor controle op de financiële sector.

TTIP zal de nieuwe financiële regelgeving (zoals het bewakend veiligheidssysteem voor banken) weer kunnen teniet doen. De nieuwe regelgeving werd in 2008 ingevoerd in een poging om een toekomstige financiële crisis te voorkomen. Hier dreigen de strengere VS-standaarden voor de Europese te worden ningeruild.

7. TTIP vormt een bedreiging voor publieke instellingen.

Het TTIP kan nieuwe markten creëren in de dienstensector, wat voor nog meer liberalisering en privatisering zal zorgen. Het wordt zo bijzonder moeilijk om onze diensten, zoals water- en energievoorziening, onder publieke controle te houden. Als een nationale overheid tot de conclusie komt dat een privatisering zou moeten worden teruggedraaid, dan wordt dat onder TTIP vanwege het ISDS-mechanisme zo goed als onmogelijk.

Hoe meer de overheid privatiseert hoe minder de democratie te zeggen heeft over het beleid. Als de uitbesteding van algemene voorzieningen (zorg, vervoer, onderwijs, politie, brandweer) verder toeneemt, zal de controle op de aansturing vanuit de overheid aanzienlijk aan invloed inperken. De overheid loopt ingevolge de privatiseringen achter de feiten aan en moet daarenboven wel de sociale en financiële gevolgen van de vrije markteconomie dragen zoals werkloosheid.

8. TTIP tast de sociale positie en normen ernstig aan.

De handelsverdragen kunnen dan wel goed zijn voor multinationals, ze zijn zondermeer kwalijk voor de kwaliteit van de publieke dienstverlening, zoals zorg en onderwijs. Rendementsdenken bepaalt de koers in TTIP. Maar rendementsdenken van een humane samenleving kan niet in cijfers worden uitgedrukt. De mensen zijn toch het meest gebaat bij een samenleving waarin ze zich veilig voelen en op een fatsoenlijke manier mee kunnen doen aan het maatschappelijke leven.

9. TTIP vormt een bedreiging voor de persoonlijke privacy.

Uit uitgelekte documenten blijkt dat met TTIP belangrijke punten van het ACTA verdrag (dat internationale normen voorstelt voor het afdwingen van intellectueel eigendomsrecht) toch ingevoerd kunnen worden. Nochtans werd ACTA niet lang geleden onder luid protest afgeketst door het Europees parlement. Met het TTIP kunnen internetproviders gedwongen worden hun klanten te bespioneren.

Oproep tot uitroepen van TTIP-vrije gemeente!

De protesten tegen TTIP hebben de druk op de EU-commissie opgevoerd en in een poging de onrust te sussen zijn nu enkele teksten publiek gemaakt. Dat betekent echter niet dat er nu transparantie bestaat! In Duitsland, België en Frankrijk hebben vele steden en regio's zichzelf "TTIP vrij" verklaard (o.a. Leuven, Borgerhout). In Amsterdam is een motie aangenomen.

Daar zijn redenen voor omdat TTIP de vrijheid van beleid aantast die gemeenten hebben. Zich uitroepen tot "TTIP-vrije gemeente" geeft in elk geval de staat van bezorgdheid weer. De oproep bij deze is, dat ook Uw gemeente zich wil uitroepen tot "TTIP-vrije gemeente" en dat als dusdanig wil kenbaar maken. Lagere overheden hebben ook hun verantwoording af te leggen naar hun bevolking toe en lagere overheden kunnen zich niet (blijven) verschuilen achter hetgeen hun al dan niet wordt opgedrongen vanuit een "hoger" niveau. Wanneer onrecht recht wordt, is verzet een plicht. Democratie heeft pas echt waarde als die van onderuit wordt ingevuld. Ook lagere overheden hebben de plicht hun stem in te brengen en moeten niet langer uitgaan van veronderstelde onmogelijkheden. Veel is mogelijk als er wat voor gedaan wordt!

Informatie van de rijksoverheid over TTIP

Over TTIP

Het handelsverdrag TTIP creëert een open markt voor 800 miljoen consumenten en bedrijven. TTIP geeft de EU en de VS de kans om een wereldwijde handels- en investeringstandaard te bepalen. Op basis van eerlijke spelregels en garanties voor de bescherming van mens, dier en milieu.

Nederland kan profiteren van deze handelsovereenkomst tussen de EU en de VS. De Nederlandse en de Amerikaanse economieën zijn al nauw met elkaar verbonden. Zo is Nederland de 3e grootste investeerder in de VS. Daarnaast zijn de VS de grootste handelspartner van Nederland buiten de EU. Nederland exporteert jaarlijks voor € 20 miljard aan goederen naar de VS.

TTIP is niet nieuw

TTIP is niet het eerste handelsakkoord dat de EU sluit. Zo zijn er al akkoorden met Zuid-Afrika, Mexico en Chili. Ook met Zuid-Korea, Peru en Colombia zijn akkoorden gesloten. De onderhandelingen tussen de EU en Singapore en Canada zijn ook klaar.

Doel van TTIP

Met de handelsovereenkomst TTIP willen de EU en de VS manieren vinden om de onderlinge handel makkelijker te maken. Zo wordt het makkelijker en goedkoper om zaken te doen met de Verenigde Staten. Zowel voor Nederlandse als andere Europese bedrijven.

De EU en de VS willen met TTIP onder meer het volgende bereiken:

- *Verbeteren van toegang tot elkaars markten.*
Door importtarieven af te bouwen of af te schaffen. Een voorbeeld: op Amerikaanse schoenen zit nu een importtarief van 8%. Wordt dit tarief afgeschaft, dan gaat de prijs van Amerikaanse schoenen in Nederland omlaag.
- *Wegnemen van onnodige andere belemmeringen.*
Op dit moment bepaalt de Amerikaanse wet bijvoorbeeld dat tussen Amerikaanse havens alleen Amerikaanse schepen mogen varen. Nederlandse schepen, bijvoorbeeld baggeraars, kunnen daardoor niet aan de slag in de VS. Aanpassing van de Amerikaanse wetgeving kan ervoor zorgen dat Nederlandse schepen aan de slag kunnen in de VS.
- *Op elkaar afstemmen van regels en standaarden voor producten en betere samenwerking daarvoor.*
Afstemming van regels en standaarden kan door wederzijdse erkenning van verschillende standaarden. Door nauwere samenwerking wordt regelgeving ook effectiever en goedkoper (bijvoorbeeld omdat dan minder inspecties nodig zijn). De EU en de VS hebben bijvoorbeeld verschillende eisen voor het testen van de veiligheid van auto's. Europese en Amerikaanse auto's zijn allebei veilig. Wanneer de EU en de VS elkaars standaarden erkennen, kunnen zij eenvoudiger en goedkoper auto's importeren en exporteren. Daardoor is het niet nodig auto's 2 keer te testen.

Mogelijke voordelen van TTIP

TTIP, de handelsovereenkomst tussen de EU en de VS, kan voordelen hebben voor zowel burgers als bedrijven. Zoals meer koopkracht, meer banen, goedkopere producten en meer kansen voor (nieuwe) bedrijven.

Mogelijke voordelen voor burgers

- *Meer koopkracht door economische groei.*
Er zijn verschillende onderzoeken gedaan naar de economische voordelen van TTIP. Volgens wetenschappelijk onderzoek kan TTIP Nederland tussen de € 1,4 miljard tot € 4,1 miljard opleveren.
- *Meer banen.*
Bijna de helft van de Nederlandse werknemers is in dienst bij een bedrijf dat exporteert. Wanneer de internationale handel toeneemt, maken bedrijven meer omzet. Dit kan weer voor meer investeringen van bedrijven zorgen. Hierdoor ontstaan meer banen. Meer informatie staat in het rapport van de Europese Commissie Impact Assessment Report on the Future of EU-US Trade Relations.
- *Goedkopere producten en meer keuze voor de consument.*
Met TTIP vallen importtarieven en andere belemmeringen weg. Zo kunnen producten die uit de VS in de EU worden geïmporteerd goedkoper worden.

Mogelijke voordelen voor bedrijven

- *Minder kosten voor bedrijven*
Met TTIP schaffen de EU en de VS de invoertarieven af. Per jaar bedraagt de handel tussen de EU en de VS €800 miljard. De importtarieven zijn met gemiddeld 3% al laag. Toch bespaart het afschaffen van deze tarieven bedrijven miljarden. Daardoor hebben zij meer ruimte om te investeren en uit te breiden. Daarvoor zijn weer werknemers nodig.
- *Meer kansen voor MKB'ers en nieuwe bedrijven*
Vooral het Nederlandse midden- en kleinbedrijf (MKB) kan voordeel hebben van TTIP. Dit blijkt uit een recent onderzoek van de Europese Commissie naar TTIP. Het MKB neemt 59% van de totale Nederlandse export voor zijn rekening. Een MKB'er heeft kleinere marges dan een grote multinational. Hij heeft daarom dus extra last van verschillen in werkwijze en wachttijden bij de douane.
- Nieuwe bedrijven zullen eerder gaan exporteren. Daarmee vergroten zij hun afzetmarkt en kan de productie groeien. Daarvoor is arbeid nodig.
- Het verdwijnen van handelsbelemmeringen is ook gunstig voor ondernemingen die zelf (nog) niet exporteren. Als onderdeel van de toeleveringsketen profiteren ze ook als de export van grote bedrijven toeneemt.

Zijn er ook nadelen aan TTIP?

TTIP, de handelsovereenkomst tussen de EU en de VS, kan ook nadelen hebben. Er bestaan zorgen over bijvoorbeeld de verlaging van normen voor onder meer voedselveiligheid en milieu. Of over de gevolgen voor de lage- en middeninkomenslanden.

Verdwijnen banen in sommige sectoren

In sommige sectoren zullen banen verdwijnen. Dit komt omdat de internationale concurrentie toeneemt. Bijvoorbeeld bij producenten en exporteurs van machines en vlees. Nederland zoekt naar manieren om het eventuele banenverlies op te vangen. Daarvoor is de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking in overleg met de vakbonden.

Zorgen over verlaging van normen

Er zijn zorgen dat TTIP zal leiden tot een verlaging van de Europese normen. Bijvoorbeeld voor voedselveiligheid, milieu, privacybescherming en arbeidsnormen. De voordelen van TTIP mogen niet ten koste gaan van mens, dier en milieu. De EU en Nederland willen daarover harde garanties in het verdrag.

Zorgen over de gevolgen van TTIP op lage- en middeninkomenslanden

TTIP kan voor sommige landen en producten uit de lage- en middeninkomenslanden nadelig zijn. Toch lijken de positieve effecten van TTIP op lage- en middeninkomenslanden zwaarder te wegen dan de negatieve effecten. Hogere economische groei in de VS en de EU betekent bijvoorbeeld meer marktkansen voor andere landen. Ook voor armere landen. Het akkoord moet het ook voor ontwikkelingslanden eenvoudiger maken naar de EU en de VS te exporteren. De economische voordelen van TTIP mogen niet ten koste mogen gaan van de lage- en middeninkomenslanden. Dat is het uitgangspunt van Nederland. Nederland vraagt consequent aandacht voor de belangen van deze landen.

Zorgen dat bedrijven zomaar hun gang kunnen gaan

Sommige maatschappelijke organisaties maken zich zorgen dat investeringsbescherming bedrijven te veel macht geeft. Dit zou koste gaan van de overheden. Ze zijn bang dat internationale ondernemingen zomaar hun gang kunnen gaan. Bijvoorbeeld om schaliegas te winnen. Dit is niet het geval. Het is een democratisch besluit: het Nederlandse parlement beslist of er een verbod komt op het winnen van schaliegas.

Garanties TTIP voor consumenten en milieu

TTIP kan veel voordelen opleveren. Maar die mogen niet ten koste gaan van de bescherming van consumenten of het milieu. De Europese Unie (EU) wil daarover harde garanties in het verdrag.

Consumentenbescherming

De EU doet geen concessies op veiligheid, consumentenbescherming en milieu. Bijvoorbeeld over hormoonvlees, dat de EU verbiedt, maar in de VS is toegestaan. De Europese wetten en regels voor biotechnologie, zoals genetisch gemodificeerde organismen (GMO's), blijven ook van kracht. Verder blijven allerlei Europese verboden

bestaan. Zoals het verbod op dierproeven en het verbod op het toelaten van met chloor ontsmet kippenvlees ('chloorkip').

Sociale zekerheid

In elk vrijhandelsakkoord neemt de EU een regel over arbeid (labour clause) op. Hierin staat dat regelgeving over werkgelegenheid en sociale zekerheid geldig blijft. Daarmee houdt de EU de ruimte om aan het eigen sociale model vast te houden. De hoge sociale standaarden, inclusief het minimumloon, blijven van kracht.

Privacybescherming

De EU onderhandelt met de VS niet over privacybescherming. Dit geldt ook voor databescherming. Nederland streeft in de EU ernaar de privacy nog beter te beschermen. Bijvoorbeeld via de Algemene verordening gegevensbescherming.

Duurzame ontwikkeling

Duurzame ontwikkeling is een belangrijke doelstelling van het handelsbeleid van de EU. Europa wil dat handel niet ten koste gaat van het milieu of arbeidsrechten. Bij de TTIP-onderhandelingen komt de EU bijvoorbeeld op voor de naleving van internationale afspraken over vakbondsrechten.

Publieke diensten

De publieke diensten in de EU, zoals gezondheidszorg en onderwijs, behoren tot de beste van de wereld. Daarom beschermt de EU deze diensten bij TTIP en in andere vrijhandelsakkoorden. Elk Europees handelsakkoord bevat 3 belangrijke waarborgen om de publieke diensten te beschermen:

- *Monopolie*
Overheden houden de mogelijkheid om een dienst aan 1 aanbieder toe te kennen. Dit kan een publiek monopolie zijn, zoals de drinkwatervoorziening. Of een privaat bedrijf met exclusieve rechten, zoals de Nederlandse Spoorwegen.
- *Nationale behandeling*
Overheden hebben het recht om buitenlandse aanbieders te weren van de markt. Ook mogen zij nationale aanbieders voortrekken op buitenlandse aanbieders.
- *Wetten*
Overheden houden de vrijheid om beleid en wetten te maken voor publieke diensten. Zij houden ook de vrijheid om zelf te bepalen wat zij publieke diensten beschouwen.

Hoe worden investeringen in TTIP beschermd (ISDS)?

Lijdt een investering schade door onrechtmatig overheidshandelen in het buitenland? Dan kan de investeerder een schadevergoeding claimen via de rechter of via een internationale arbitrage. De afspraken over deze investeringsbescherming in TTIP moeten volgens de Rijksoverheid voldoen aan een aantal eisen.

Waarom investeringsbescherming?

Nederland investeert veel in het buitenland en buitenlandse bedrijven investeren veel in Nederland. Het gaat daarbij om kleine en grote investeringen, door personen of door bedrijven. Een investering kan bestaan uit het aankopen van enkele aandelen. Maar ook een nieuw kantoor openen in het buitenland of grote infrastructurele projecten bouwen zijn investeringen.

Investeringsprojecten zijn altijd langetermijnprojecten. Juist daarom is rechtszekerheid voor investeerders belangrijk. Nederlandse investeerders moeten in het buitenland kunnen rekenen op een eerlijke en gelijke behandeling.

Daarom sluit Nederland met andere landen investeringsbeschermingsovereenkomsten (IBO's) af. In deze overeenkomsten staan afspraken over hoe buitenlandse investeerders over en weer worden behandeld.

Internationale arbitrage

Een investering kan schade lijden door onrechtmatig handelen van de overheid in het buitenland. In zo'n geval moet een investeerder toegang hebben tot een eerlijk proces. Dit kan via de nationale rechter. Maar niet in alle landen functioneert het rechtstelsel zoals in Nederland. In sommige landen hoeft een nationale rechter bijvoorbeeld geen rekening te houden met regels uit internationale verdragen. En in de VS bestaat geen wet die discriminatie van buitenlandse bedrijven verbiedt.

In veel IBO's staat daarom een regel voor geschillenbeslechting door internationale arbitrage: investor-to-state dispute settlement (ISDS). Bij een internationale arbitrage wijzen de partijen in het geschil onafhankelijke arbiters aan. Deze arbiters doen uitspraak over de zaak. Een schadevergoeding kan daarvan de uitkomst zijn.

Zorgen over investeringsbescherming

Internationale arbitrage is relatief goedkoop, efficiënt en snel. Toch zijn er ook zorgen over investeringsbescherming. De Rijksoverheid neemt deze zorgen serieus. De bescherming moet vooral eerlijk zijn. Buitenlandse investeerders moeten niet beter beschermd worden dan binnenlandse bedrijven.

Eisen aan afspraken over investeringsbescherming in TTIP

De afspraken over investeringsbescherming in TTIP moeten voldoen aan een aantal eisen. Deze staan in de Kamerbrief over studie naar investeerder-staat geschillenbeslechting in TTIP.

Voorstel voor verbeteren investeringsbescherming

De Rijksoverheid wil dat Nederland eigen beleid kan maken zonder het risico te lopen op rechtszaken van investeerders. Daarom stelt Nederland, samen met andere landen, bij de investeringsbescherming de volgende verbeteringen voor:

Overheidsbeleid op het gebied van bijvoorbeeld milieu, gezondheidszorg of sociale zekerheid moet kunnen veranderen. Dit mag niet leiden tot schadeclaims van investeerders.

De arbiters moeten onafhankelijk zijn en hun uitspraken van hoge kwaliteit. Dat kan door een gedragscode. Of door een zogeheten geschillenbeslechtingsorgaan met een permanent karakter in te stellen. Zoals een internationaal investeringshof of -secretariaat.

Het moet mogelijk zijn om in beroep te gaan tegen arbitrage-uitspraken.

De uitspraken van een arbitrage-tribunaal of investeringshof mogen de nationale rechtspraak niet doorkruisen.

Deze voorstellen staan uitgewerkt in het document *Investment in TTIP and beyond - the path for reform*. Op dit moment werkt de Europese Commissie samen met de lidstaten en het Europees parlement de voorstellen uit. Nederland werkt actief aan dit proces mee.

Onderhandelingen over TTIP

De Europese Commissie onderhandelt met de Verenigde Staten (VS) over TTIP. Dat doet zij namens de 28 lidstaten van de EU. De volgende onderhandelingsronde is in juli 2015. De regeringen van de landen van de EU hebben de Europese Commissie in juni 2013 het mandaat voor de onderhandelingen over TTIP (Engels) gegeven. In dit mandaat staan de kaders waarbinnen de Europese Commissie moet blijven bij de onderhandelingen over TTIP.

De onderhandelingen over TTIP zijn in juli 2013 begonnen. Sinds het begin van de onderhandelingen zijn er 9 onderhandelingsrondes geweest, afwisselend in Brussel en de VS. De volgende onderhandelingsronde vindt plaats in juli 2015. De onderhandelingen kunnen veel tijd kosten, misschien wel jaren.

Hoe zien de onderhandelingen over TTIP eruit?

Bij de onderhandelingen ontmoet het TTIP-team van de Europese Commissie de onderhandelaars van de Amerikaanse overheid. Ze wisselen schriftelijke voorstellen over TTIP uit en stellen verdragsteksten op. Hierbij worden betrokkenen geraadpleegd. Daarvoor organiseert de Europese Commissie regelmatig open consultaties.

Nederlandse belangen behartigen

TTIP moet zoveel mogelijk voordeel opleveren voor Nederland. Het ministerie van Buitenlandse Zaken raadpleegt daarvoor de personen en groepen die belang hebben bij het akkoord. Ook gaat de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking vaak in gesprek met de Tweede Kamer over TTIP. Dit om alle Nederlandse belangen helder te krijgen.

De minister verdedigt in Brussel de Nederlandse standpunten over TTIP. Dit gebeurt tijdens de handelsvergaderingen van de Raad Buitenlandse Zaken, die gemiddeld 4 keer per jaar plaatsvinden.

Goedkeuring verdrag

Als de onderhandelingen klaar zijn, komt de tekst online zodat iedereen deze kan lezen. De regeringen van de 28 EU-landen en het Europese Parlement beslissen dan of TTIP wordt aangenomen.

Nederland en de andere landen van de EU zien TTIP als een 'gemengd akkoord'. Dit betekent dat ook de afzonderlijke parlementen van de EU-landen goedkeuring moeten geven. Daarom wil het kabinet het uiteindelijke TTIP-verdrag aan het Nederlandse parlement voorleggen.

Telefoon (050) 367 76 64/ L. Stol
Onderwerp TTIP-vrije gemeente

Lokaal netwerk FNV Groningen
Beate de Ruiter
L. Springerlaan 23
9727 KB GRONINGEN

Datum **17 SEP 2015**

Bijlage(n) -

Ons kenmerk 5248875

Uw brief van 24 juli 2015

Uw kenmerk

Geachte mevrouw De Ruiter,

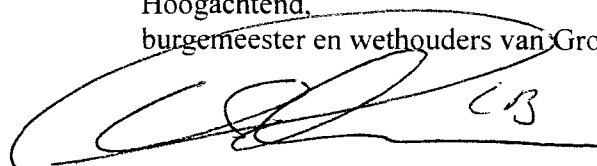
In uw brief van 24 juli 2015 vraagt u de gemeente Groningen om zich uit te roepen tot Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) vrije gemeente.

In de maatschappij leven momenteel zorgen omtrent het handelsverdrag TTIP, zoals u ook omschrijft in uw brief. U verwoordt in uw brief onder andere uw zorgen omtrent het mogelijk verdwijnen van banen in Europa door TTIP, het mogelijk gebrek aan garanties voor werknemersrechten, de voorstellen met betrekking tot een apart arbitrage mechanisme voor buitenlandse investeerders (ISDS), de gevolgen voor publieke diensten en het gebrek aan transparantie en democratische controle op het proces van onderhandelingen.

Informatie over TTIP vanuit de rijksoverheid en de Europese Commissie geeft uitleg over het doel en de achtergronden van het handelsverdrag. Hierin komen ook de door u geuite zorgen aan de orde en wordt aangegeven hoe de rijksoverheid en de Europese Commissie hiermee omgaan in de lopende onderhandelingen, bijvoorbeeld ten aanzien van het Investor-State Dispute Settlement (ISDS).

Op basis van de beschikbare informatie vinden wij het te vroeg en nog niet nodig om een standpunt tegen het Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) in te nemen. De specifieke effecten van TTIP voor gemeenten zijn nog onvoldoende duidelijk. Lokale overheden zijn geen partij in de lopende onderhandelingen. Eveneens zijn de volledige teksten van het handelsverdrag nog niet gepubliceerd.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de-burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink